

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Zemaníkovej a členiek Mgr. Ľubomíry Kúdelovej a JUDr. Evy Hudobovej v právnej veci žalobcu: S., s.r.o., G.X., K., proti žalovanému: T., spol. s r.o., N.X., N., zast. JUDr. M.Š., advokátkou, F.X., N., **o zaplatenie 929.110,10 Sk s prísl.**, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 9. mája 2007 č.k. 15 Cob 54/2007-183, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie **z a m i e t a** .

Účastníkom náhradu trov dovolacieho konania **n e p r i z n á v a** .

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v Nitre rozsudkom zo dňa 5. decembra 2006 č.k. 9 C 119/2006-157 žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobca sa domáhal zaplatenia žalovanej sumy titulom nezaplatených pohľadávok, ktoré žalobca získal od postupcu V., s.r.o., B.B. na základe zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 3.8.2005 voči žalovanému. Po postúpení pohľadávok žalobcovi postupca zaplatil 250.000,- Sk, teda zostatok pohľadávky voči

žalovanému predstavoval 4.929.110,10 Sk. Dňa 12.8.2005 pohľadávku 4.929.110,10 Sk žalovaný uznal, pričom proti tejto pohľadávke si uplatnil započítanie vo výške 4 milióny Sk, za omylom poukázanú platbu a rozdiel v sume 929.110,10 Sk sa zaviazal zaplatiť. Listom z 12.9.2005 žalovaný oznámil žalobcovi, že voči s.r.o. V. mal pohľadávku 1.189.096,- Sk podľa faktúry č. 750682 zo dňa 1.8.2005, preto si podľa § 529 Obč.Z. uplatnil voči žalobcovi započítanie pohľadávky.

Žalovaný uviedol, že od postupcu nedostal oznámenie o postúpení pohľadávky a navrhol žalobu zamietnuť s poukazom na započítací prejav z 12.9.2005.

Súd prvého stupňa vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi i svedeckými výpoveďami a zistil, že žalobca a s.r.o. V., uzavreli zmluvu o postúpení pohľadávok dňa 3.8.2005, predmetom ktorej bolo postúpenie pohľadávky postupcu – V., s.r.o. na žalobcu z faktúr č. 86/2005, 125/2005 ako zostatky nezaplatených pohľadávok vo výške 5.179.110,10 Sk. Po postúpení pohľadávok s.r.o. V., zaplatil žalobcovi sumu 250.000,- Sk, teda zostatok nadobudnutej pohľadávky žalobcu, činil 4.929.110,10 Sk. Žalovaný prípisom z 12.8.2005 oznámil žalobcovi, že nakoľko mu bola predložená zmluva o postúpení pohľadávok dňa 11.8.2005 spoločnosťou V., s.r.o., uznal svoj záväzok vo výške 4.929.110,10 Sk a uplatnil si započítanie omylom poukázanej platby na účet žalobcu vo výške 4 milióny Sk a rozdiel 929.110,10 Sk uznal a zaviazal sa zaplatiť žalobcovi. Žalovaný listom z 12.9.2005 oznámil s.r.o. V. započítanie svojich záväzkov z faktúry č. 65/2005 a č. 126/2005 zo svojou pohľadávkou fakturovanou vo výške 1.189.096,- Sk, pričom z tejto sumy bola žalovaná čiastka 929.110,10 Sk započítaná voči postúpenej faktúre č. 86/2005.

Súd prvého stupňa pri posudzovaní veci vychádzal z ust. § 524 a nasl. a § 580 Obč.Z. a vyslovil, že postúpenie pohľadávky spočíva v tom, že na základe zmluvy uzavretej medzi doterajším veriteľom (postupca) a tret'ou osobou (postupník) postúpi pôvodný veriteľ pohľadávku proti dlžníkovi novému veriteľovi buď za odplatu alebo bezodplatne. Postupník sa stáva novým veriteľom pohľadávok. K platnosti tejto zmluvy nie je potrebný súhlas dlžníka a Zmluva môže byť uzavretá aj bez jeho vedomia, musí však byť o tejto skutočnosti vyrozumený, inak by mohol plniť pôvodnému veriteľovi a tým sa záväzku zbaviť. Oznámenie dlžníkovi o postúpení pohľadávky je jednostranný právny úkon adresovaný dlžníkovi, ktorý

vyžaduje zákon. Povinnosť oznámiť postúpenie pohľadávky dlžníkovi, je povinný pôvodný veriteľ bez zbytočného odkladu.

Započítanie (kompenzácia) je zánik vzájomne sa kryjúcich pohľadávok patriacich vzájomne veriteľovi a dlžníkovi, ktorých plnenie je rovnakého druhu, ak niektorý z účastníkov i bez súhlasu, prípadne proti vôli druhého účastníka, urobí prejav smerujúci k započítaniu. Započítací prejav (kompenzačná námietka) je potrebné adresovať druhému účastníkovi, z ktorého musí byť zrejmé, ktorú pohľadávku uplatňuje na započítanie, v akej výške a proti ktorej pohľadávke veriteľa. Započítací prejav možno účinne urobiť až po tom, keď sa pohľadávky stretnú, kedy nastávajú účinky započítania.

Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalobca platne nadobudol pohľadávku v zmysle zmluvy o postúpení pohľadávok voči žalovanému od postupcu (V., s.r.o.), pričom postúpenie bolo preukázané žalovanému predložením zmluvy o postúpení pohľadávok, čo je potvrdené listom žalovaného zo dňa 12.9.2005. Táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi sporná, ako to vyplynulo z ich výpovedí.

Spochybnovaná bola lehota – „bez zbytočného odkladu“ pre uplatnenie započítacieho prejavu žalovaného na základe jeho pohľadávok, ktoré mal voči postupcovi a ktoré uskutočnil listom zo dňa 12.9.2005.

Súd prvého stupňa dospel k názoru, že námietku započítania žalovaný uskutočnil v primeranej lehote (do jedného mesiaca) od preukázania postúpenia pohľadávky na nového veriteľa t.j. žalobcu, čím došlo k zániku žalovanej pohľadávky.

Na základe uvedeného súd žalobu zamietol a o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Žalobca podal proti rozsudku v zákonnej lehote odvolanie podaním zo dňa 1. februára 2007.

V odôvodnení odvolania uviedol, že v odôvodnení rozsudku na str. 6 ods. 2 je zjavná chyba v uvedení dátumu preukázania postúpenia pohľadávky, pretože zmluva o postúpení

pohľadávky bola predložená 11.8.2005 a nie 12.9.2005. Nesúhlasí ani s vyhodnotením dôkazu, že nepreukázal, že postupca žalovanému, doručil oznámenie o započítaní pohľadávok zo dňa 15.8.2005, čo bolo žalobcom preukázané predložením podacieho lístku pošty o doporučenej zásielke.

Súd prvého stupňa sa na základe vykonaného dokazovania rozhodol v rozpore so zisteným skutkovým stavom a vec nesprávne právne posúdil. V tejto súvislosti poukázal na znenie ust. § 529 ods. 2 Obč.Z., že započítanie pohľadávky neoznámil bez zbytočného odkladu žalobcovi.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedol, že zistenia súdu považuje za správne a navrhol ho potvrdiť.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací prejednal vec a rozhodol tak, že prvostupňový rozsudok zmenil a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 929.110,10 Sk so 6% úrokom z omeškania od 11.9.2005 do zaplatenia a trovy konania.

Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že žalobca odvolaním napadol celý rozsudok, odvolanie odôvodnil dvomi podstatnými dôvodmi a to nesúhlasom so spochybnením žalobcom predloženého dôkazu o doručení oznámenia o započítaní pohľadávky z faktúry č. 750682 zo dňa 15.8.2005 postupcom žalovanému. Druhým dôvodom bolo posúdenie, či žalovaný započítanie oznámil žalobcovi bez zbytočného odkladu podľa § 529 ods. 2 Obč.Z.

Pokiaľ ide o prvý dôvod odvolania, dospel k rovnakému záveru ako súd prvého stupňa t.j. žalobca neunesol bremeno dôkazu resp. bez akýchkoľvek pochybností vzhľadom na obranu žalovaného, nebolo preukázané listinnými dôkazmi ani výpoveďou svedka, že postupca (V., s.r.o.) oznámil žalovanému listom zo dňa 15.8.2005 existenciu záväzku z faktúry č. 750682 (1.198.096,- Sk) a že proti tomuto záväzku si uplatňuje započítanie ním uvádzaných faktúr v sume 1.198.096,- Sk.

K druhému odvolaciemu dôvodu zaujal názor, že v prejednávanej veci je nepochybné, že žalobca predložil žalovanému dňa 11.8.2005 zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 3.8.2005, čo vyplýva i z listu žalovaného žalobcovi zo dňa 12.8.2005, ktorým žalovaný uznal

svoj záväzok v sume 4.929.110,10 Sk s výslovným uvedením, že po započítaní sumy 4 mil. Sk rozdiel 929.110,10 Sk zaplatí na účet žalobcu. Tento prejav odvolací súd posúdil ako uznanie záväzku žalovaného voči žalobcovi v sume 929.110,10 Sk. Napriek tomuto uznaniu žalovaný listom z 12.9.2005 oznámil žalobcovi, že na sumu 929.110,10 Sk, uplatňuje započítanie pohľadávky z faktúry č. 750682 vystavenej dňa 1.8.2005 a splatnej 31.8.2005 (na sumu 1.189.096,- Sk) voči spoločnosti V. Túto mal žalovaný voči postupcovi už v čase predloženia zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 11.8.2005.

V uvádzanom kontexte je nelogická a podľa názoru odvolacieho súdu aj proti zásadám poctivého obchodného styku reakcia žalovaného – uplatnenie kompenzačnej námietky až 31 dní po svojom uznávacom prejave a jednoznačnom sľube zaplatiť pohľadávku v žalovanej výške. Žalovaný takto reagoval napriek tomu, že o existencii svojej pohľadávky voči spoločnosti postupcu, vedel už minimálne dňa 11.8.2005. Takéto oneskorené konanie vyhodnotil odvolací súd ako konanie nezodpovedajúce konaniu bez zbytočného odkladu, ktoré vyžaduje ustanovenie § 529 ods. 2 Obč.Z. ako zákonnú podmienku. Odvolací súd sa priklonil k názoru odvolateľa, že lehota bez zbytočného odkladu je lehotou, ktorej maximálna dĺžka zodpovedá rozsahu 8 dní. Odvolací súd teda nesúhlasil s právnym záverom súdu prvého stupňa o započítaní pohľadávok žalovaným, písomným prejavom zo dňa 12.9.2005 v súdom uvádzanej primeranej lehote. Zákon nevyžaduje pre platnosť započítacieho prejavu lehotu primeranú, ale lehotu bez zbytočného odkladu. Pre nesplnenie podmienky oznámenia započítania pohľadávky bez zbytočného odkladu, započítací prejav žalovaného listom z 12.9.2005 nie je právne významný, teda k započítaniu nedošlo a žaloba je v žalovanej výške vrátane úroku z omeškania dôvodná.

Na základe uvedeného súd napadnutý rozsudok podľa § 220 O.s.p. zmenil a žalobe vyhovel.

O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Žalovaný podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie podaním zo dňa 24.6.2007.

V odôvodnení dovolania uviedol, že s rozhodnutím odvolacieho súdu nesúhlasí, nakoľko vec nesprávne právne posúdil.

Poukázal na ust. § 529 ods. 2 Obč.Z., že dlžník môže použiť na započítanie voči postupníkovi spôsobilé pohľadávky, ktoré mal proti postupcovi v čase, keď mu bolo oznámené alebo preukázané postúpenie pohľadávky, ak ich oznámil bez zbytočného odkladu postupníkovi. Toto právo má aj v prípade, že jeho pohľadávky v čase oznámenia alebo preukázania postúpenia, neboli ešte splatné. Z tohto vyvodzuje, že dlžník môže postúpiť i takéto pohľadávky, ale aj iné pohľadávky, nakoľko súhlas ani vedomosť dlžníka sa nevyžaduje. Dlžník sa nezbavuje postúpením pohľadávky povinnosti splniť svoj záväzok.

Žalovaný počas konania nespochybňoval svoju povinnosť platiť, ale formou započítacieho prejavu, čo preukazuje i skutočnosť, že započítanie, ku ktorému prišlo, spochybnil až podaním žaloby t.j. viac ako rok po samotnom právnom úkone. Zastáva tiež názor, že lehota „bez zbytočného odkladu“ v trvaní 8 dní, deklarovaná odvolacím súdom, bola vzhľadom na objem prác a obchodných prípadov, nereálna.

Ďalej poukázal na to, že samotný prejav vôle o započítaní pohľadávok spôsobilých na započítanie resp. jeho doručenie, nie je rozhodujúci pre nastúpenie právnych účinkov započítania, pretože v tomto prípade je rozhodujúci deň stretnutia pohľadávok spôsobilých na započítanie (pokiaľ sa kryjú) a týmto dňom dôjde k započítaniu t.j. v tomto prípade 31.8.2005. Poukázal i na to, že súd sa nevysporiadal s tvrdením dovolateľa, podľa ktorého konanie žalobcu (podanie návrhu viac ako rok po započítaní pohľadávok) by nemalo požívať právnu ochranu podľa § 265 Obch.Z. Navrhol dovolaniu vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1) preskúmal dovolanie žalovaného a zistil, že je prípustné podľa § 238 ods. 1, 5 O.s.p. v platnom znení (ďalej len „O.s.p.“), bolo podané v zákonnej lehote a spĺňa ostatné náležitosti podľa § 241 ods. 1 O.s.p. Dovolanie preskúmal v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že nie je dôvodné.

Z ust. § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného vymedzenia. V danom prípade podľa obsahu dovolania, bol dovolacím dôvodom, ktorý bol v dovolaní uplatnený, že

rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho skutkového zistenia a následne nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 153 ods. 1 O.s.p. súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti.

Dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom, tak týmto dôvodom sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. Na rozdiel od skutkového zistenia, ktoré je výsledkom činnosti súdu pri hodnotení dôkazov, o nesprávne právne posúdenie ide vtedy, ak súd zistený skutkový stav nesprávne zhodnotil po stránke právnej, teda chybné aplikoval právny predpis.

V preskúmvanej veci dospel dovolací súd k záveru, že posúdenie nároku žalobcu po právnej stránke odvolacím súdom, nie je v rozpore s právnym predpisom.

Spornou otázkou aj v dovolacom konaní zostal právny názor vyslovený odvolacím súdom, ktorým vyslovil, že k oznámeniu započítania pohľadávok nedošlo v lehote bez zbytočného odkladu tak, ako to predpokladá ust. § 529 ods.2 Obč.Z.

Postúpenie pohľadávky ako inštitút Občianskeho zákonníka, právne postavenie dlžníka nezhoršuje, ani ho nemení. Právna úprava jeho vzťahu k novému veriteľovi (postupníkovi) obsiahnutá v tomto ustanovení, mu zachováva právo námietok (dlhu, premlčania a pod.) a zároveň dlžníkovi priznáva voči novému veriteľovi právo namietať na započítanie svoju pohľadávku, avšak len vtedy, ak ide o pohľadávku spôsobilú na započítanie, ak ide o pohľadávku, ktorú mal voči postupcovi v čase, keď mu bolo postúpenie oznámené alebo preukázané a postúpenie pohľadávky oznámi bez zbytočného odkladu postupníkovi. V tejto súvislosti treba uviesť, že nezávisí na tom, či pohľadávka dlžníka bola v čase jej postúpenia zročná, alebo jej zročnosť nastala až po oznámení postúpenia, alebo po tom, čo mu postupník preukázal postúpenie pohľadávky. Zánik pohľadávky však nastane okamihom, keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, kedy resp. za splnenia akých predpokladov (spoločne) dôjde k naplneniu podmienok podľa § 529 ods. 2 Obč.Z., aby došlo k právne relevantnému započítaniu. V danej veci žalovaný vierohodne

nepreukázal, že skutočne oznámil túto skutočnosť postupníkovi bez zbytočného odkladu. Tento pojem sa v ustálenej právnej praxi vykladá podľa objektívnych možností splnenia stanovenej povinnosti, a keď odvolací súd vyslovil, že lehota „bez zbytočného odkladu“ je doba zodpovedajúca 8 dňom, nemožno ustáliť názor, že by to bolo v rozpore s právnym predpisom. Pod pojmom „bez zbytočného odkladu“ je potrebné rozumieť rozhodne kratší časový úsek, čo vyplýva aj z gramatického výkladu tohto slovného spojenia, pričom lehotu 31 dní nesporne nemožno vykladať za lehotu bez zbytočného odkladu. Taktiež tvrdenie dovolateľa, že pohľadávky spôsobilé na započítanie, sa mohli stretnúť v deň splatnosti (31.8.2005), ktorý považuje z hľadiska jeho oznamovacej povinnosti za právne relevantný, nemá oporu v § 529 ods. 2 Obč.Z. Stret pohľadávok spôsobilých na započítanie je právnou skutočnosťou svedčiacou o zániku takýchto pohľadávok.

Ako základná otázka, ktorú dovolací súd posudzoval, či bolo dostatočne preukázané, že žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie žalovanej čiastky časti a či rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne a prijal záver, že zo zisteného skutkového stavu veci odvolací súd vyvodil správny právny záver.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny, preto dovolanie žalovaného podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

Úspešnému žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože mu žiadne nevznikli a žalovaný nebol v dovolacom konaní úspešný.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je opravný prostriedok prípustný.

V Bratislave dňa 29. apríla 2008

JUDr. Jana Zemaniková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: